

Περιλήψεις ανακοινώσεων

Γεωργή Γιώργος

Όψεις της διεθνούς θέσης του Καποδίστρια ως Κυβερνήτη της Ελλάδας και οι σχέσεις του με τον Μεγάλο Βεζύρη Μεχμέτ Ρεσίτ Κουταχί»

Η ανάδειξη του Καποδίστρια ως Κυβερνήτη, το 1827 και η άφιξή του στην Ελλάδα τον Ιανουάριο του 1828, σήμανε τη συγκρότηση της Επανάστασης σε κράτος, αρχικά φόρου υποτελούς στον Σουλτάνο και στη συνέχεια σε πλήρως ανεξάρτητο και κυρίαρχο. Η αναγνώριση του νέου κράτους επιτεύχθηκε χάρις στις διπλωματικές ενέργειες του Κυβερνήτη.

Η τελική αναγνώριση ενός κράτους και η πλήρης ανεξαρτησία, επέρχεται με την παραχώρηση της κυριαρχίας από το κράτος στην επικράτεια στην οποία ανήκε προηγουμένως. Ο Καποδίστριας επιδίωξε από την αρχή, τη σύναψη φιλικών σχέσεων αμοιβαίας εμπιστοσύνης με την όμορο Οθωμανική Αυτοκρατορία όπως μαρτυρεί η αλληλογραφία του με τον Μεγάλο Βεζύρη Μεχμέτ Ρεσίτ Κουταχί. Ήταν η προσωπική του προσπάθεια για την ανάδειξη του νεότευκτου ελληνικού κράτους στη διεθνή νομιμότητα.

Κουρκουμέλης Νικόλαος

"Ο Ιωάννης Α.-Μ. κόμης Καποδίστριας ως Επιθεωρητής της Προσωρινής Σχολής Τενέδου. Μια νεότερη προσέγγιση".

Σε αυτήν θα εξεταστεί η συμμετοχή του Ιωάννη Α.-Μ. κόμη Καποδίστριας εις τα εκπαιδευτικά του πρώτου κράτους Ελλήνων "Επτάνησος Πολιτεία, 1800-1807), και ειδικότερα εις την ίδρυση και λειτουργία της Προσωρινής Σχολής Τενέδου, υπό το πρίσμα των πληροφοριών που δίνει η νεότερη έρευνα των πηγών.

Λούη Κυπριανός

«Ο Ιωάννης Καποδίστριας και οι ενθοποιοητικές προσπάθειες των κυπρίων για ενσωμάτωση στο υπό διαμόρφωση νέο ελληνικό κράτος (1828-1831)».

I. Η διακυβέρνηση του Ιωάννη Καποδίστρια

Αναλαμβάνοντας τη διακυβέρνηση του υπό διαμόρφωση νέου ελληνικού κράτους ο Ιωάννης Καποδίστριας είχε να αντιμετωπίσει αρκετές δυσκολίες τόσο στο εξωτερικό όσο και στο εσωτερικό. Ιδιαίτερα στις εξωτερικές σχέσεις δεν είχαν ολοκληρωθεί όλες οι διπλωματικές διαβουλεύσεις για τον καθορισμό της μορφής και του χαρακτήρα του κράτους ούτε καθορίστηκαν τα γεωγραφικά του όρια. Στο εσωτερικό μέτωπο, υπήρχαν αρκετές προκλήσεις σε πολλούς τομείς όπως:

- ο χαρακτήρας του υπό διαμόρφωση συγκεντρωτικού κράτους και η διαπάλη με τις πολυκεντρικές προυχοντικές ηγετικές ομάδες,
- η διασαφήνιση του τρόπου απονομής δικαιοσύνης,
- ο ιδεολογικός χαρακτήρας και ο καθορισμός των εκπαιδευτικών πολιτικών,
- η μορφή του στρατεύματος σε οργανωτικό επίπεδο και η εξισορρόπηση στην κατανομή των αξιωματών μεταξύ των διαφόρων στρατιωτικών ομάδων,
- η ανόρθωση της χώρας σε επίπεδο υποδομών και δημόσιας διοίκησης,
- ο καθορισμός της εμπορικής πολιτικής, η αναδιοργάνωση των προϋποθέσεων διεξαγωγής του εμπορίου και των τελωνείων, η ανάκαμψη της εμπορικής ναυτιλίας και της ανταγωνιστικότητάς της.

II. Οι ενθοποιητικές προσπάθειες των Κυπρίων

Η κατάσταση στην οποία είχαν περιέλθει οι υπόδουλοι Έλληνες χριστιανοί της Κύπρου, μετά τα γεγονότα του 1821, με τις θανατώσεις των αρχιερέων, των προκρίτων και άλλων σημαντικών προσώπων της νήσου, με τον ισχυρό στρατιωτικό έλεγχο, τις αυθαιρέσεις, τις δημεύσεις των περιουσιών των φονευθέντων αλλά και των διαφυγόντων (1821-1823), τις πρόσθετες φορολογικές επιβαρύνσεις που επέφεραν έντονη φορολογική ανισότητα μεταξύ των χριστιανών και των μουσουλμάνων φορολογουμένων (1823-1831), προκάλεσαν την πληθυσμιακή αποψίλωση και το κύμα φυγής των κατοίκων του νησιού.

Μια σειρά από ενθοποιητικές προσπάθειες διαφόρων κοινωνικών ομάδων, σηματοδότησαν μορφές αντίστασης απέναντι στη διαμορφούμενη κατάσταση στο εσωτερικό της νήσου, αλλά και διασύνδεσης με τον αγώνα των Ελλήνων για ανεξαρτησία. Οι προσπάθειες αυτές είχαν διαφορετικούς στόχους ανάλογα με τη συγκυρία.

I. Πολιτικοστρατιωτικές δραστηριότητες.

1. Πατριωτική προκήρυξη διαφυγόντων Κυπρίων (6 Δεκεμβρίου 1821) (διάσωση και δήλωση πολιτικής ύπαρξης, εκλογή Νικόλαου Θησέα ως Επίτροπου της Νήσου). Πρώτιστα εκφράστηκαν ως «σώμα εν επαναστάσει» που διεκδικούσε νομιμότητα και έξωθεν μαρτυρία αποδοχής.

2. Σχέδιο για τη σύναψη δανείου (1822-1825) με στόχο την απελευθέρωση της Κύπρου.

3. Προσπάθεια του Νικόλαου Θησέα για εξασφάλιση αγγλικής προστασίας (1825)

4. Συμμετοχή Κυπρίων στον Αγώνα για την ελληνική ανεξαρτησία (1821-1827).

5. Κύπριοι που είχαν καταφύγει στην Ελλάδα κατέβαλαν συντονισμένες προσπάθειες να κρατήσουν το κυπριακό ζήτημα ανοικτό και προσπάθησαν να πείσουν την ελληνική διοίκηση να επιχειρήσει θαλασσινή εκστρατεία υπέρ της Κύπρου. Οι επικεφαλής των Κυπρίων προσφύγων ήρθαν σε επαφή με οπλαρχηγούς και πλοiάρχους, ερήμην της ελληνικής διοίκησης ή εργάστηκαν δραστήρια για την

επιτυχία διαφόρων σχεδίων, όπως της εκστρατείας του Λιβάνου (1824-1826), που θα οδηγούσε στην απελευθέρωση της Κύπρου.

II. Διπλωματική Δραστηριότητα:

Έκκληση, μέσω αποστολής κυπριακής πρεσβείας προς τον Καποδίστρια, για συμπερίληψη της Κύπρου στα διεκδικούμενα εδάφη του υπό διαμόρφωση νέου ελληνικού κράτους (1828).

Τα προαναφερόμενα στοιχεία δήλωναν τις διαφορετικές ιδεολογικές αφετηρίες, πρακτικές και προσανατολισμούς των διαφόρων κοινωνικών ομάδων στους κόλπους της κυπριακής κοινωνίας αλλά και τις οικονομικές και κοινωνικές διαφοροποιήσεις, ανακατατάξεις, εξαρτήσεις και εθνικές προσδοκίες τους.

Σιέπη Στέλλα

Ο Ιωάννης Καποδίστριας και η Κύπρος

Με την παρούσα εισήγηση επιχειρείται να αναδειχθεί το πολύμορφο πλέγμα των σχέσεων του πρώτου κυβερνήτη της Ελλάδας Ιωάννη Καποδίστρια με την Κύπρο. Οι βαθύτερες σχέσεις του Καποδίστρια με την Κύπρο ανάγονται στην κυπριακή του καταγωγή από την πλευρά της μητέρας του Αδαμαντίνης ή Διαμαντίνας, κόρη του κόμη Χριστόδουλου Γονέμη, απόγονου επιφανούς κυπριακής οικογένειας που είχε καταφύγει μετά την οθωμανική κατάκτηση της Κύπρου (1570-1571) μέσω Κρήτης στην Ήπειρο και τελικά εγκαταστάθηκε στην Κέρκυρα.

Ο Καποδίστριας γνώρισε και συνδέθηκε με τους Κύπριους όταν ακόμα ασκούσε καθήκοντα Γραμματέα της Επικρατείας της νεοσύστατης Επτανήσου Πολιτείας (1803-1806). Ο ζήλος κάποιου άπορου Κύπριου νέου να μορφωθεί, συγκίνησε τον Καποδίστρια και ανέλαβε τον φιλομαθή νέο ως υπότροφο του στην πρώτη δημόσια ελληνική σχολή της Κέρκυρας που άρχισε τη λειτουργία της το 1805. Ο πρώτος προσωπικός υπότροφος του Κερκυραίου προστάτη της Παιδείας και κατοπινού κυβερνήτη της Ελλάδας, ήταν ο Νικόλαος Θ. Κύπριος, ο μετέπειτα γνωστός αγωνιστής του 1821 Νικόλαος Θησεύς, ανιψιός του απαγχονισθέντος στη Λευκωσία από τους Τούρκους την 9η Ιουλίου, αρχιεπισκόπου Κύπρου Κυπριανού.

Η φιλανθρωπική αρωγή του Καποδίστρια για τους Κύπριους συνεχίστηκε στα χρόνια της Ελληνικής Επανάστασης, όταν μερικοί από τις οικογένειες των προκρίτων για να σωθούν από τις σφαγές, καθώς και δυσπραγούντες πρόσφυγες ή σπουδαστές προσέφυγαν στον Καποδίστρια ζητώντας βοήθεια.

Κομβικό σημείο για την ιστορία και την εξέλιξη του κυπριακού ζητήματος αποτελεί το γεγονός ότι ο Καποδίστριας υπήρξε ο πρώτος Έλληνας πολιτικός, ο οποίος διατύπωσε με σαφήνεια τα ιστορικά ελληνικά δίκαια επί της Κύπρου, συμπεριλαμβάνοντας και την Κύπρο στις εθνικές διεκδικήσεις, όπως φαίνεται στην απάντηση που έδωσε στον εκπρόσωπο του Αγγλικού Υπουργείου Εξωτερικών Wilmot-Horton τον Οκτώβριο του 1827 σε ερώτηση σχετική με τα σύνορα που αξίωνε η ελληνική πλευρά. Παρόμοιο περιεχόμενο είχε και το υπόμνημα του Ι. Καποδίστρια τον Οκτώβριο του 1828 προς τους πρεσβευτές στην Κωνσταντινούπολη των τριών προστάτιδων Δυνάμεων, της Βρετανίας, της Γαλλίας και της Ρωσίας, οι οποίοι συνεδρίαζαν στον Πόρο.

Η εκλογή του Ιωάννη Καποδίστρια ως Κυβερνήτη και η άφιξή του στην Ελλάδα τον Ιανουάριο του 1828 προκάλεσε ενθουσιασμό στην Κύπρο μεγαλώνοντας τις προσδοκίες για την απελευθέρωση της από τον τούρκικο ζυγό. Κύπριοι φυγάδες που είχαν καταφύγει στην Τεργέστη και στην υπόλοιπη Ευρώπη με δυο επιστολές τους τον Φεβρουάριο του 1928 προς τον Κυβερνήτη της Ελλάδας με την υπογραφή “Κύπρος” ζητούσαν να εξευρεθεί τρόπος για την απελευθέρωση της Κύπρου που αποτελεί “εκπλήρωσιν νομίμων δικαιωμάτων” και την ανάκτηση της “προγονικής λαμπρότητος”.

Στις 19 Αυγούστου 1828 ο αρχιεπίσκοπος Κύπρου Πανάρετος, οι τρεις μητροπολίτες και επιφανείς πρόκριτοι του νησιού υπέγραψαν νέα έκκληση, αυτή την φορά επίσημη προς τον Κυβερνήτη με συγκεκριμένα αιτήματα και με την ελπίδα ότι το τολμηρό εγχείρημα τους να στείλουν με μυστικότητα ένα βαρυσήμαντο έγγραφο κάτω από τις συνθήκες που επικρατούσαν στην Κύπρο δεν θα περνούσε απαρατήρητο ενόψει της τελικής ρύθμισης των ορίων της Ελλάδας.

Οι σχέσεις Καποδίστρια και Κύπρου συνεχίστηκαν και μετά την σύσταση του νέου ελληνικού κράτους με την ένταξη Κυπρίων στο κυβερνητικό του δυναμικό, ενώ πολλοί που βρίσκονταν στην Ελλάδα κατά τη διάρκεια της Επανάστασης, υπηρέτησαν κατά τη διάρκεια της καποδιστριακής κυβέρνησης στις ένοπλες δυνάμεις.

Παρά το ότι ο Καποδίστριας συμπεριέλαβε την Κύπρο στις εθνικές διεκδικήσεις, όπως αναφέρθηκε πιο πάνω, δεν περιλήφθηκε ποτέ στο Ελληνικό κράτος. Το όνειρο αυτό εγκλωβίστηκε σε συμφέροντα και διπλωματικούς δαιδάλους. Οι Έλληνες της Κύπρου συνέχισαν στα χρόνια που ακολούθησαν να θέτουν επιτακτικά το ενωτικό ζήτημα και τη συμπερίληψη του στους εθνικούς στόχους

Χρήστου Θανάσης

“Οι πρωταγωνιστές και η περιρρέουσα ατμόσφαιρα της δολοφονίας του Ιωάννη Καποδίστρια”

193 χρόνια μετά την τραγική δολοφονία του Κυβερνήτη Ιωάννη Καποδίστρια, στις 27 Σεπτεμβρίου 1831, στο Ναύπλιο στην είσοδο της εκκλησίας του Αγίου Σπυρίδωνα, υπάρχουν ακόμη νέα στοιχεία που θα μπορούσαν να φωτίσουν ρητά ή υπόρρητα την ειδεχθή αυτή πράξη. Δεδομένου του γεγονότος ότι αρκετές γενιές σπουδαίων και έγκυρων ιστορικών, Ελλήνων και ξένων, συγχρόνων και μεταγενεστέρων, ασχολήθηκαν με πάθος, επιπονητικότητα και συνέπεια με το επίμαχο ζήτημα αλλά και την πανοραμική διαδρομή του Κερκυραίου ευπατρίδη με την κυπριακή καταγωγή από την πλευρά της μητέρας του, καταγράφοντας έναν πλούσιο αμητό έργων και αναλύσεων. Αυτή ακριβώς η βιβλιοπαραγωγή μας δίνει τη δυνατότητα σήμερα να ανοίξουμε εκ νέου το κεφάλαιο της μοιραίας πράξης και να αφουγκρασθούμε τις κρίσιμες στιγμές με τους πρωταγωνιστές και δευτεραγωνιστές της μέσα από άγνωστα και αναξιοποίητα τεκμήρια.